

blev lagt paa Godsseierne, og vistnok kunde det efter Statspolitik og Billighed egne sig til, at derfor blev givet dem Vederlag. Saaledes som Rettigheden blev givet, deels ved Resolutionen af 1670, deels som den blev begrændset, men ogsaa tillige derved befæstet, i Anordningen af 16de December 1682, har den bestaaet i en lang Række af Aar. Det var først Anordningen af 1ste October 1802, som gjorde nogen væsentlig Forandring i det gamle Privilegium; tidligere var der vel ved enkelte Leiligheder lagt nogle enkelte Skatter paa den privilegerede Jord, men ikke de samme Skatter, som bleve lagte paa det ufrie Hartkorn, og saaledes, at det frie Hartkorn beholdt en meget betydelig Fordeel fremfor det uprivilegerede Hartkorn. Ved Forordningen af 1ste October 1802, der indførte den bekjendte Nytt- og Brugsskat, blev denne Skat lagt paa det privilegerede og det uprivilegerede Hartkorn. — Der blev ogsaa ved denne Leilighed paalagt Præstegaarde saavel som Kjøbstadjorder Skatter, hvilke tidligere og vare skattefrie. Men, vel at mærke, der vortes ikke ved de ældre Skatter, disse bleve, hvor de vare, og det var blot det nye Tilskud til Statsfornodenhedernes Dækning, de forandrede Forhold krævede, som blev lagt paa alle Landets Jorder. Man gif ud fra den meget sunde og retfærdige Grundsaetning, at de Rettigheder, som engang vare erhvervede for visse Giendomme, som i en lang Række af Aar havde været lagt til Grund for vigtige Handler, for Kjøbslutninger, for Forpagtninger, for Pantsetninger, — at disse Rettigheder skulde man ikke berøve Besidderne. Men det maa ikke strækkes derhen, at, naar Staten krævede nye Offre, nye Bidrag, disse da udelukkende skulde lægges paa det uprivilegerede Hartkorn, for hvis Besiddere den ogsaa blev en ny Byrde. Det var den samme Grundsaetning, Forordningen antog med Hensyn til den derved bebudede nye Matricul. Den fastsatte i § 44, at den nye Matricul blot skulde være til Regel for den ved Forordningen paalagte nye Skat, der foreløbigt blev paalagt efter en ganske overordentlig Maalestof, saavel som for alle senere Skatter; derimod heder det, skulde de hidtil paabudne Skatter udrædes i Dvereenstemmelse med den hidtil

gjældende Matricul. Forandringen fik et meget større Omfang i den paafølgende Tid derved, at, under Pengevæsenets Synken og Landets Trang til nye Skatter, blev man bestandig ved at forøge Skatten, som var udfreven under 1 Octbr. 1802, saa at den steg mangefold, medens derimod de andre Skatter i mange Aar bleve urørte og først i 1813 lede nogen Forandring, nemlig en Omsetning efter de Priser, som fandt Sted i 1811, hvorved altsaa disse gamle Skatter bleve ubetydelige imod de nye. Det var i denne Omvæltning i det hele Bessatningsystem, som Pengevæsenets Vaklen medførte, at Grunden laae til, at det privilegerede Hartkorn blev betydeligt medtaget. Ved Frd. 15 Apr. 1818 havde man den Maalestof, som var lagt tilgrund ved Frd. 1 Octbr. 1802, saa at al Skatten igjen blev indtil videre lagt paa det gamle Hartkorn. Men Forordningen gav det privilegerede Hartkorn saa stor en Andeel af den hele Skat, som svarede til den Andeel, det havde baaret under de Skatteforandringer, som vare foretagne i Krigen Tid, og det kom dertil, at Skattebeneficiet blev kun 14 Mk. Rigsbankspenge, istedetfor at det i 1802 var omtrent 3 Rbd. Courant. Det blev endvidere meget formindret derved, at Frd. 23 Juni 1823, som gjaldt for visse Aar, men som siden bestandig blev forlænget, nedsatte endeel af Skatterne, saa at Forffjellen nu, isærdeleshed efterat Skatteletelsen fra 1823 er bleven gjort til fast Lov, kun er 2 Rbd. 4 ß, som udgjør Forffjellen mellem det privilegerede og det uprivilegerede Hartkorns Bessatning. Derved, at Lovgivningen saaledes har begrændset denne Bessatning, og at denne Bessatning endogsaa under Tidens Løb og under de vaklende Forhold, som vort under Krigen saa rystede Pengevæsen medførte, blev yderligere indskrænket, er Privilegiet dog ikke hævet. Det er bestandig blevet erkjendt i Lovgivningen. Alle de senere Anordninger nævne det privilegerede Hartkorn, og skjelne dets Bessatning fra det uprivilegerede Hartkorn, og det er navnlig skeet ved den ovennævnte Frdn. af 24de Juni 1840 om den nye Matriculs Indførelse, som har passeret Standerne, hvor der, som jeg bemærkede, ikke opløstede sig en eneste Stemme